

ชวนพี่เล่นกับน้อง

โดย... คุณแม่ห้องเกษ

การที่เด็กพิเศษมีพี่หรือน้องในครอบครัวเดียวกันนั้นกลายเป็นเรื่องดีมาก ๆ สำหรับพัฒนาการของลูกทั้ง 2 คน ในช่วงแรกๆ เราก็จะนึกกังวลว่าจะทำอย่างไรดี มีลูก 2 คน ความต้องการต่างกัน เราจะแบ่งเวลาอย่างไรให้ลูกทั้ง 2 คน ได้รับความดูแลเอาใจใส่เท่าๆ กัน ในขณะที่คนน้องยังพูดไม่ได้ เล่นไม่เป็น พี่เองก็ยังไม่โต ความอดทนก็ยังน้อย

แต่ที่บอกว่าเป็นเรื่องดีมาก เพราะว่าเรามีเพื่อนวัยเดียวกัน อยู่ในบ้านเดียวกัน ซึ่งจะมีการสร้างความสัมพันธ์ได้ด้วยตลอดเวลา พี่สาวจะคอยกระตุ้นด้วยการเล่นกัน แย่งของเล่นกัน ทะเลาะกัน ตกงกัน ตีกันตลอดเวลา ไม่ต้องไปเสาะหา Buddy หรือ play group ที่ไหน Floortime ทำกันได้ที่บ้านนี้เลยคะ

การทำ Floortime กับพี่และน้องพร้อมๆ กัน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การจัดเวลาให้มานั่งเล่นพร้อมกัน โดยมีคุณพ่อหรือคุณแม่อยู่ด้วย และอีกประเภท คือ การทำ Floortime ในช่วงกิจวัตรประจำวันของเด็กทั้ง 2 จะต้องอยู่ร่วมกันอยู่แล้ว เช่น ช่วงเวลาทานข้าว หรือนั่งในรถ

เวลาเด็กๆ เล่นกัน ต้องมีผู้ใหญ่หนึ่งคนอยู่ด้วยเสมอ โดยไม่ได้ทำอย่างอื่นไปด้วย เวลาเล่นกัน เช่น การเล่นเกม พี่เล่นเป็นคุณครู น้องเป็นนักเรียน ก็ต้องตกลงกติกากันก่อนว่า เดี่ยวต้องให้น้องเล่นเป็นคุณครูบ้างนะคะ สลับกัน เพราะคุณครูก็จะสั่งอย่างเดียว น้องก็นั่งฟัง รู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง พอครูถามคำถาม น้องตอบไปเรื่องอื่น คุณแม่ก็อาจจะบอกให้พี่ถามอีกทีได้ไหมคะ น้องฟังไม่ทัน ถ้าน้องยังตอบไม่ได้ อีก อาจจะกระซิบข้อเลือกให้พี่ถามน้อง เช่น “เล็กหรือใหญ่คะ” เล่นไปชักพิกพี่ก็อาจจะเริ่มเบื่อ หรือหงุดหงิด ที่น้องเล่นตอบไม่ทันใจ หรือไม่รู้เรื่อง เราก็เห็นใจพี่เขาเหมือนกัน เพราะฉะนั้นต้องคอยดูแลอารมณ์คนพี่ด้วย ถ้าเริ่มเห็นว่าจะไม่ไหวแล้วก็เปลี่ยนเป็นพิกทานของว่าง น้ำส้มชกคนละแก้ว แจกสติ๊กเกอร์คนละดวง 2 ดวง happy มาเล่นต่อได้ ต้องตัดตอนก่อนที่จะกุมอารมณ์กันไม่อยู่ ให้ลงมาในระดับที่เขาจะเล่นกันต่อได้ เท่าที่สังเกตดู เด็กๆ จะเล่นจดจ่อโดยไม่ทะเลาะกันได้ประมาณ 20 นาที

เวลาที่พี่น้องเล่นกันเอง เขาอาจจะไม่ได้สื่อสารกันมาก เช่น เล่นวิ่งไล่จับ น้องจะชอบมาก วิ่งหนีตลอด แต่ไม่ค่อยเกิดประโยชน์ทางการสื่อสาร พี่จะไม่สามารถสร้างโจทย์ปัญหาขึ้นมาเอง แม่ก็จะกระซิบบอกพี่ว่า “พี่... พี่แกสั่งหล่มจิ” ช่วยกันเล่นละคร ทำท่าโอดครวญ น้องก็จะหยุดวิ่งมาดูว่าพี่เป็นอะไร ถ้าไม่หยุด คุณแม่ต้องเข้าไปพูดกับน้องแล้วว่า “อ้าว... วิ่งหนีอยู่คนเดียว พี่ไปไหนแล้ว” เพราะน้องอาจจะไม่สามารถหยุดเองได้ และไม่รู้ว่าจะควรจะตอบสนองกับปัญหานี้อย่างไร พอน้องหยุดแล้วเห็นว่าพี่ล้มลง เราต้องปล่อยให้เขา

จัดการกันเองว่าจะไปต่ออย่างไร ให้โอกาสเขาสื่อสารกันเอง พ่อแม่เข้าไปช่วยต่อเมื่อเขาติดไปต่อเองไม่ได้ เพราะพี่ไม่สามารถเล่นกับน้องเองได้ ถ้าปล่อยให้เล่นกันเอง โดยที่เราไม่คอยดู ก็จะเล่นไม่ได้นาน เพราะไม่ต่อเนื่อง ไม่สนุก และบางครั้งจบด้วยการทะเลาะกัน

แต่ถ้าพ่อแม่เข้าไปเป็นตัวช่วยตลอดเวลา เด็กๆ ก็จะไม่มีโอกาสแก้ปัญหาเอง การสื่อสารหาทางออก หรือแก้การโต้ตอบกันเองแบบธรรมชาติก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ต้องนั่งอยู่ด้วย แต่ให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น เพื่อให้การเล่นดำเนินต่อไปได้

การเล่น Floortime ที่บ้านจะสลับกันไป พ่อเล่นกับพี่ แม่เล่นกับน้อง แล้วสลับลูกกันบ้าง พี่น้องเล่นด้วยกันบ้างให้มีความหลากหลายและสนุกสนาน การทำ Floortime แบบใช้จินตนาการจะติดปีกบิน สापให้ เป็นมด หោះเห็นเดินอากาศได้ และการใช้ Floortime ในชีวิตจริง เช่น ของอยู่บนหลังตู้จะเอามาอย่างไร บินไม่ได้นะ เราเป็นคนไม่ได้เป็นนก หรือพี่เอาน้องไป ทำไฉนจะได้กลับมา หรือจะแบ่งกันยังงัยดี โกรธกัน โกรธขนาดไหน ของเล่นเสียซ่อมได้กับของเล่นหายไปเลย อย่างไหนโกรธกว่ากัน

สิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม คือ พี่สาวต้องได้เวลาของพ่อแม่ตามลำพังด้วย เพื่อให้ความต้องการ และความเป็นตัวของเขาเองจะได้เติมเต็ม ได้เวลาที่เป็นของเขาเองแต่ผู้เดียว พี่จะมีพลัง มีกำลังใจที่จะให้ ความเมตตา ความเข้าใจ และความอดทนกับน้อง

การให้คำอธิบายกับพี่สาวว่าน้องไม่สบายนะ น้องยังพูดไม่ได้ แม่ต้องให้เวลากับน้องมากหน่อย พี่ก็ตั้งใจเย็น ฯลฯ พี่สาววัย 6-7 ขวบสามารถเข้าใจได้แต่ไม่เสมอไปว่าจะ “เข้าใจได้” พี่สาวเองก็ยังเป็นเด็กที่พยายามจัดการ และเข้าใจอารมณ์ของตัวเองเหมือนน้องเช่นกัน การใช้ Floortime ทั้งกับพี่และน้อง จะทำให้เขา รู้จักว่าการปฏิบัติต่อคนอื่นควรทำอย่างไร และเข้าใจตัวเองมากขึ้น ด้วยในเวลาเดียวกัน ความสุขเล็กๆ ภายในครอบครัวจึง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

